

bókarummæli

Ummælið av »Skipið stevnir fram á leið«:

Spennandi bók - óskettin týðing

Nordahl Grieg:
Skipið stevnir
fram á leið.
Forlagið Fannir 1979.
Týðing: Arni Dahl.
158 síður. 58,- kr.

Nordahl Grieg (1902–43) gav »Skibet gaar videre« út í 1924, ikki fyltur 22 ár. Hann hevði í 1920 mynstur- að á farmaskipinum »Henrik Ibsen« á veg til Australien via Ongland og Suðurafrika. Tað er hendan ferðin sum legði botnin til lýsingina av livinum umborð á »Mignon« í skaldsøguni. Fyrsti kapitulin sum fer fram í dekkshúsinum og sum ikki kann sigast at vera ein romantisk lýsing av kærleikslivinum hjá sjómanninum, tá skipið liggur í havni, er ein rættiliga neyv frágreiðing frá tí sum Nordahl Grieg sjálvur upplivdi, fyrstu ferð hann kom umborð á »Henrik Ibsen«.

Nordahl Grieg sigldi bert í eitt stutt ár, og tað var honum alla tíðina greitt, at hann bert var á vitjan í farmaskipaflo- tum. Hetta merkir eisini skaldsøguna. Tað er einki í vegin við tí sosiala medvitinum og solidaritetinum við teim mergsognum sjómönnum, men tað kennist alla tíðina, at forteljarin er áskoðari meira enn luttakari. Men hendan affinngin hevur litið upp á seg í hesi, kanska fyrstu norsku, sosialrealistisku skaldsøguni frá livinum hjá manningini umborð á einum farmaskipi. Og tað er ikki ein rósiroyð mynd Nordahl Grieg malar: harðskapur, drukk, hor, kynssjúkur, armóð á næstan øllum økjum. Hann fortelur frá einum samfelagsbólki sum verður brúktur og síðan blakaður burtur sum slógv. Høvdurin er fullkomiliga í parti við tí vanliga mannum, sum hóast hopeleys umstøður, hevvur meira menniskjastiga virðing og hjálpssemi í sær, enn reiðararnir sum gerast ríkir av hansara ávum.

Høvuðspersónurin er tann ungi Benjamin — bit merkið í navnið — og ferð-

in verður ein royndarferð hjá hesum. Spurningurin verður um hann yvirlivir tær royndir, hann kemur út fyrri líkamliga eins og sálarliga. Og hvat verður hann fyrri fólk, um hann stendur ta fyrstu tíðina í gjøgnum?

Skipið verður sammett við lívið og ævinleikan, har menniskjan bert er á gjøgnumferð: »Liv og lagnur vála inn og út gjøgnum dekkshúsið, men skipið er hitt sama« (s. 11) og »Alt fer til grundar, men skipið stevnir fram á leið við nýggjum kjalarverri og nýggjum stempulsøgum« (s. 72). Lívið umborð verður mynd av livinum sum heild, einum eindaleysum meningsloysi uttan nakran stýrandi meginmátt. Einasti møguleikin hjá menniskjuni at koma heilskapad gjøgnum lívið, tann einasta bjargingin, er menniskjan sjálv og hennara medmenniskju.

Enn sum fyrr?

Týðingin av akkurat hesari skaldsøguni er kanska ikki heilt burturvíð, tá hugsa verður um hvussu nógvir føroyingar sigla úti. Rætt nokk eru teir við fáum undantøkum — yvir menn, og rætt nokk eru korini hjá tí vanligu manningini batnaði síðani tjuguni, men sjómaðurin hevur enn hóast video, einsemi at berjast við og troystar seg sum tá við surrogatum í nærmastu havni. Deyðsskip sum »Berge Istra«, ið hvarv í Stillahavinum og systurskipið, ið hvarv sunnan fyrri Afrika, eru tað mong av. Tann kalda kensuleysa spekulatióin í farmasiglingini er ikki minni í dag enn fyrr — og tað er óansæð um fraktin er olja, gass, málmur ella okkurt heilt fjórða. Hann sum enn sum áður oftast sleppur at bota fyrri hávarnar á landi er matrósurin. Nordahl Grieg skrivaði í 1935 sjónleikin »Vår ære og vår makt«, sum víðger tann norska stoltleikan: skipaflootan. Hann lýsir teir báðar heimarnar: reiðararnar sum ballast heima í Noreg og gleðast yvir tað

er kríggj og hákonjunktur (leikurin fer fram undir Fyrra Veraldarbardaga), meðan manningin á skipunum hjá teimum hvønn dag seta lívið í vága. Høgrapressan gjørdist sjávandi galin.

Hugsunarhálturin á hesum okinum man ikki vera broyttur stórvegis.

Týðingin

Eg valdi tilvildarlaga kapitull sjei at samanlíka upprunatekstina við týðingina. Eg varð satt at siga ikki serti bilsin, tá eg fann út av hvussu óansin týðingin var, og hvussu fylitalaeykur týðarin hevur verið T. d.:

»I over en uke har avgrunnen jamret sig under rustpikkens rasende slag.« verður til: »I meira enn eina viku hava dukini ljóðað í hesi avgrundi«. Týðingin samsvarar ikki við upprunatekstina. Har stendur at avgrundin venar seg og ikki, at dukini ljóða í avgrundi. Tann føroyska týðingin nevni ikki »rustpikken« (rusthamari).

»mais fra præriens himmelvide akker.« verður til »meis av økrunum á sólbrúna grasviddunum«. — »og brune duftende bøner, som er modnet i tropenes dampende sol.« verður til »og andandi bønir búnaðar í tropusól.«, her mangla bæði »brune« og »dampende«.

»Men nu bliver luften sønderrevet av korte ilse smell, og tomrummet svømmer av boblende, lukket halvmerke.« verður til »Men nú hoyrist bert ein ilsk, titt dunkan í hálvaskýmingini.«, t. v. s. helvtin verður umlopin og koyrd burtur. Og eitt sindur seinna manglar allur hesin setningurin: »En smal renne kunde klare sig lenge for steambåtene«. Hann er slettis ikki tikið við. »det er nok sant hvad Narvik sa forleden at ombord på lastebåtene er mennene mer sjauere enn sjømenn.«, umsett til »Narvik mundi hava grein í sinum máli, tá hann hendan dagin segði, at

umborð á farmaskipinum eru mennir meir at kalla letingar enn sjømenn.«. »sjauer« er ikki letingi, men arbeiðsmaður. (Undirstrikingarnar eru minar).

Allar hesar viðmerkingarnar eru bert til tað fyrstu hálvu síðuna av kapitull sjei og enntá bert ein partur av teimum sum kundu verið gjørdar. Eg veit ikki reiðiliga, hvat eg skal siga um hetta. Týðarin er eisini óskettin í aðrar mátar, t. d. verður sigarett á s. 69 fyrst nevnd »vindil« og síðan beint aftaná »sigarett«. Og 2. stýrimaður verður aðruhvørja ferð nevndur 2. stýrimaður og aðruhvørja ferð 2. bestimaður (m. a. s. 89 og s. 90). Kanska er hetta tað, teir nevna fjølbroytt málbrúk?

Er tann fyrsta hálvu síðan av kapitull sjei eyðkennandi fyrri týðingina, eru tað í hundraðtali av umsetingarvillum í eini til tað stuttari bók!

Tá eg las bókina í týðingini hjá Arna Dahl — eg hevði ikki lisið hana áður — helt eg hana vera týdda til eitt livandi mál, og tað er hon eisini. Men tá tú so hyggur at týðingini og finnur út av, at týðarin bert fylgir tekstini hjá Nordahl Grieg, tað passar honum, so fert tú at ivast í, um tað ikki var líka so frægt, at bókini ikki var týdd? Serstakliga tá hugsað verður um, at allir føroyingar duga at lesa hana á upprunamálunum.

Niðurstøðan

Men spennandi og upplýsandi er myndin Nordahl Grieg gevur av livinum hjá manningini umborð á einum farmaskipi fyrst í tjugunum; hvussu skipið brúkar teirra kraft, slettir teir av sær og »stevnir fram á leið«. Eisini í hesari týðingini. Men er tað á nakran hátt gjørligt at fáa hendur á bókini á norskum, so lesið hana á upprunamálunum. Har er so nøkunlunda trygd fyrri, at Nordahl Grieg kann standa ínni fyrri tekstinum.

Jógvan Isaksen

dagbókin

Gudstænastur

Havnar kirkja: Hans J. Joensen, altargongd.
Vesturkirkjan: Høgni Poulsen.

Hestur: Kjartan Mørkøre, altargongd.

Tvøroyrar kirkja: Johan Weihe.

Kristianskirkjan: (kl. 11) Fabritius.

Árnafjarðar kirkja: (kl. 12) Fabritius.

Kunoyar kirkja: (kl. 19) Fabritius.

Hvannasund kirkja: (kl. 12) H. Bøgesvang.

Vestmanna kirkja: Petur Petersen.

Sandavágs kirkja: David Johannesen.

Høvs kirkja: Bjarni Bæk.

Leiti (kl. 17) Bjarni Bæk, altargongd.

Porkeri: (kl. 19) Bjarni Bæk.

Nes kirkja: (kl. 12) Eivind Vilhelm og Jakup Kass.

Gøtu kirkja: (kl. 11) Hans Erik Nissen.

Prestainnsetan

Komandi sunnudag kl. 12 undir gudstænastuni í Nes kirkju setur Eivind Vilhelm Jakup Kass í embættið sum sóknarprest í Nes prestagjaldi.

Tjaldið á Gøtueiði

Møti verður í kvøld kl. 8, har sangbólkurin Saron syngur og vitnar. Friggjakvøldið kl. 8 tala, syngja og vitna Víkarfólk.

Føðingardagur

Í dag verður Einar Vang, Tórshavn, 70 ár. Hann er burturstaddur.

Brúdleyp

Í dag giftast í Sørvágs kirkju Joan Davidsen, Sørvágur og Tage Jørgensen, Kaas, Jylland. Brúdleypsadressa: Hotel Vág- ar.

Í dag giftast í Esbjerg Uni Simonsen, Vestmanna og Amy í Lon, Tórshavn. Brúdleypsadressa: Mølleparkvej 6 — 25 Gjesing, Esbjerg.

Í dag giftast í Kristianskirkjuni í Klaksvík Eyð Hjørleifsdóttir Høgenesen og Brandur Petersen, bæði úr Klaksvík. Brúdleypsadressa: Sjómansheimið.

Miðsionshúsið við Landavegin

Møti sunnukvøldið kl. 19.

Telefondama

søkt beinanvegin.

P/f BIL
Telf. 114 44

bøkur og bløð

»MANGT ER«

Nýggj barnabók

Nýggj barnabók er komin út við heitinum »Mangt er«. Útgevur er Bókadeild Føroya Lærarafelags.

»Mangt er« er eitt stutt søgusavn við søgum eftir Sjórd Joensen, lærara við Gjógv. Søgurnar, ið eru 16 í tali, hava fyrr staðið í »Minari jólabók«.

Lærarafelagið hevur givið bókina út sum eina tøkki fyrri tað trúfestið, hann hevur vist við upprunaligum søgum og týðingum.

— Hesar søgurnar lýsa ein tokka til bygðina og bygðarlívið. Í søgunum lesa vit um føroyska piltin, um

verð hansara, hvussu tað liggur fremst í honum einaferð at verða maður, og hvussu hann virðir foreldur sínir.

Gudsóttin liggur sum klettur undir øllum víðurskiftum — bæði á sjógvum og landi, sigur Lærarafelagið m. a. á kápunum.

Kápan er prýdd við eini mynd, sum Hans P. Hansen hevur tikið. Bert spell, at myndin er ov ljós.

Tekningarnar eru eftir Magna Dalsgarð. — Helge Justinussen hevur bundið inn, og Einars Offset hevur prentað.

Bókin kostar 78 kr.